

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-28

Diarienummer N166-0111/24

Handläggare: Alexis Ljungkvist, Christina Alvelin, Jessica Johansson, Matilda Aldén

Författare: Matilda Aldén

Telefon: 031-365 39 17

E-post: matilda.alden@socialhisingen.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Hisingen godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag som kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
2. Socialnämnd Hisingen föreslår att kommunfullmäktige förklarar de givna uppdragen från 2022-10-06 § 14 som fullgjorda.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 6 oktober 2022 § 14 att bifalla en motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden. Tjänsteutlåtandet består av en redovisning av de uppdrag som kommunfullmäktige gav. Uppdraget föreslås därmed fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De åtgärder som redogörs för i tjänsteutlåtandet, är pågående och planerat arbete som bedrivs av socialförvaltningarna i Göteborgs stad. Detta arbete bedöms bidra till att barn och unga i behov av familjehemsvård, får ett samlat, långsiktigt och likvärdigt stöd. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar. Som en följd av bättre framtidsförutsättningar skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska även om det på kort sikt kan innebära ökade kostnader.

Pågående och planerade åtgärder som bedrivs av socialförvaltningarna bedöms bidra till utvecklat stöd för familjehemmen som har uppdrag genom Göteborgs stad.

Arbetet som pågår och är planerat, gemensamt i staden, gällande placerade barn och unga i familjehem innebär inga ytterligare ekonomiska utökningar för socialförvaltningarna. För att barn och ungas behov i familjehem skall kunna tillgodoses behöver Göteborgs stad bedriva långsiktig och stabil familjehemsvård. Den organisering av familjehemsarbetet som beskrivs i tjänsteutlåtandet bedöms tillgodose stabilitet, långsiktighet och likvärdighet för barn och unga i familjehemsvård i Göteborg Stad.

Inom ramen för socialförvaltningen Hisingens interna familjehemsarbete har det sedan år 2022 gjorts resursförstärkningar för att stärka processerna kring de placerade barnen. Dessa resursförstärkningar redogör förvaltningen för under rubriken *Familjehemsvård socialförvaltningen Hisingen* på sida 9 i tjänsteutlåtandet. Resursförstärkningar till familjehemsvården har prioriterats. Av sammanställning resursförstärkningar (se rubrik *Sammanställning resursförstärkningar*) framgår att den totala satsningen från förvaltningen är ca 12560 Tkr. Bedömning görs att den nuvarande organisering av resurser behöver bestå över tid och finnas i ordinarie budget för aktuella verksamheter. Detta för att kunna tillhandahålla en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Föreslagna åtgärder bidrar till barnets bästa.

Enligt barnkonventionen artikel 6 ska alla barn ha rätt till överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Enligt barnkonventionen ska barnets överlevnad och utveckling säkerställa till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling. Därför behöver socialförvaltningarna säkerställa stödet till alla barn och unga vid en placering utanför hemmet för en gynnsam utveckling.

Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd. Behovet av ett fungerande umgänge och tredelat föräldraskap är avgörande för stabila placeringar samt att barnet utvecklas på ett gynnsamt sätt. För att detta skall lyckas kan ytterligare stödinsatser behöva tillkomma både till barnet, ursprungsförälder samt familjehem.

Redovisat arbete bidrar till att stödet till familjehemmen ökar och det bidrar indirekt därför till positiv utveckling för barnet. Ytterligare stöd till alla parter kan bidra till att sammanbrotten minskar. Utifrån ett barnperspektiv är det också viktigt att begränsa HVB placeringar, som är en placeringsform avsedd att vara tillfällig, då forskning tydligt visar på nackdelarna med att ett barn vistas under en längre tid på institution.

Samverkan

Information har lämnats vid förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 21 mars 2024.

Bilagor

1. Utdrag ur Kategoriplan Barn och Unga 2023

Ärendet

Tjänsteutlåtandet är svar på det uppdrag kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Tjänsteutlåtandet innehåller redogörelse för det arbete som sker över staden avseende familjehemsvård samt det interna arbetet på Socialförvaltningen Hisingen.

Beskrivning av ärendet

Den beslutade motionen från Hannah Klang (V) innehöll följande uppdrag till socialnämnderna:

- Utredda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Socialnämnd Centrum fick i samverkan med resterande socialnämnder i uppdrag att:

- Ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
- I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
- Säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Begreppsförklaring

Familjehem – Ett familjehem i egen regi

Förstärkt familjehem – Ett familjehem där det finns en vuxen hemma på heltid

Nätverksfamiljehem – Ett familjehem från barnets nätverk

Konsulentstödda familjehem – Ett familjehem i privat regi

Behandlingsfamiljehem - Ett familjehem kombinerat med behandlingsinsats för barnet eller ungdomen

Mentorsfamilj – Ett erfaret familjehem som finns som stöd för ett nytt familjehem

Jourhem – Ett familjehem som tar emot ett barn med kort varsel som behöver omedelbart skydd eller stöd för en kortare period

Inledning

Betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Socialförvaltningarna i Göteborgs stad arbetar aktivt med frågor kring barn som är placerade i familjehem. Det pågår omfattande genomlysningar av barn och unga i samhällsvård på nationell nivå. Bland annat publicerades i november 2023 från Socialdepartementet *SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård*. Syftet med utredningen och publikationen är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet skall garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård.

Utredningen har haft i uppdrag att:

1. Lämna förslag på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas.
2. Hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört.
3. Analysera familjehemmens förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka.
4. Analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt.
5. Föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga.

Remiss för betänkandet togs upp i Kommunstyrelsen den 20 mars 2024.

Kvalitet i samhällsvården

Utredningen gör bedömningen att det krävs en omfattande reform för att höja kvaliteten på samhällsvården (nytt uttryck enligt förslag från utredningen). Betänkandet innehåller cirka 130 förslag samt fem områden som utredningen anser behöver utredas särskilt. Förutom en del förslag som avser alla vårdformer föreslås en stärkt kvalitet i familjehemsvården.

Familjehemsvården

Göteborgs Stad Socialnämnden Centrum, tjänsteutlåtande 5 (12) Definitionen behöver enligt utredningens mening kompletteras med fyra familjehemskategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem. Införandet av kategorierna skapar tydlighet om förutsättningarna för olika familjehem. Förstärkt familjehem ger enligt utredningens bedömning också goda möjligheter för kommunerna att använda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) eller andra så kallade behandlingsfamiljer. Förstärkt familjehem behöver då kombineras med att behandling ges som en öppenvårdsinsats.

Krav på tillstånd

Utredningen föreslår att krav på tillstånd införs för familjehem som ett steg mot ökad kvalitet i familjehemsvården.

Nätverkshem

Användningen av nätverkshem har inte ökat på många år trots att det sedan 1999 framgår av SoL att placering av barn i nätverkshem alltid ska övervägas innan placering i annat hem. Forskning visar också att nätverkshem generellt är bättre än andra familjehem som placeringsform för barn. Utredningen föreslår därför att socialnämnden ska undersöka om barnet eller den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk och att nämnden alltid ska inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem.

Stöd till familjehem

Utredningen anser att stöd till familjehem är en viktig förutsättning för god kvalitet i vården och socialnämndens ansvar för sådant stöd behöver bli tydligare. Utredningen föreslår en ny bestämmelse som anger att socialnämnden ska ge familjehem för barn och unga under 21 år utbildning, handledning, stöd och annan hjälp som är anpassat till deras uppdrag. För att förebygga sammanbrott ska sådana insatser ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stöd ska finnas tillgänglig dagtid under vardagar samt under kvällar och helger.

Socialnämnden som uppdragsgivare

För att markera socialnämndernas ansvar för tillgången till lämpliga familjehem och den direkta relationen mellan familjehemmet och socialnämnden som uppdragsgivare, föreslår utredningen att socialnämnden ska betala ut all ersättning för samhällsvården direkt till det familjehem som vårdar barnet. Ansvarsfördelningen mellan nämnden och konsulentstödda verksamheter förtydligas bland annat genom att ersättningen ska betalas direkt till familjehemmet.

Register över familjehem

Utredningen anser att ett register över familjehem för barn och unga behövs för att socialnämnderna ska få bättre förutsättningar att finna lämpliga familjehem för barn och unga i samhällsvård.

Övriga förslag

Högst tre barn eller unga får vara placerade i samma familjehem om det inte finns särskilda skäl. Särskilda skäl kan t ex vara i en ytterst kort period eller för att hålla ihop en syskongrupp. I jourhem föreslås vård av barn och unga få pågå i högst sex mån. efter att vården inletts om det inte finns särskilda skäl för annat

Riktlinje för familjehemsvård för barn och unga

Inom Göteborgs stad har nyligen *Riktlinje för familjehemsvård för barn och unga* reviderats för att på bästa sätt överensstämma med gällande lagstiftning och de utmaningar som finns inom familjehemsvården. Beslut fattades av kommunfullmäktige den 1 februari 2024 och alla socialförvaltningar är ålagda att följa riktlinjen.

De fyra socialförvaltningarna driver många frågor gemensamt i staden även om de i grunden är autonoma nämnder. Delar av det gemensamma arbetet är beslutat av de fyra direktörerna för socialförvaltningarna och framgår av kategoriplanen för barn och unga. Genom kategoriplanens aktiviteter kopplat till familjehemsområdet omhändertas utvecklingen av familjehemsvårdens arbete. Syfte med kategoriplanen är att Göteborgs

Stad ska erbjuda insatser som möter barn och ungas behov. Insatserna ska föregås av en rättssäker och kvalitativ handläggningsprocess. Utbudet av insatser ska vara ändamålsenligt och insatserna ska erbjudas tidigt, vara av god kvalitet, till rätt pris och likvärdiga över staden. Ett tydligt fokus för år 2024 är arbetet med nätverksfamiljehem och att minska familjehem i privat regi. (Se *bilaga 1*)

Direktörerna för de fyra socialförvaltningarna gav i uppdrag att en rapport skulle sammanställas utifrån kommunfullmäktiges uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. När rapporten färdigställdes sommaren 2023 bedömdes underlaget som undermåligt. Det var inte tydligt vilken nyttorealisering eller vilka effekter de ekonomiska satsningarna på familjehemsvården skulle få och inte heller hade verksamheterna involverats i den utsträckning som efterfrågats. Det beslutades därför att rapporten inte skulle användas. Familjehemsvården är en komplex fråga och socialförvaltningarna har haft svårt att enas i ett gemensamt tjänsteutlåtande då behoven har sett olika ut.

Socialförvaltningarnas gemensamma arbete

Situationen i samhället har utvecklats och förändrats under åren vilket även förändrat förutsättningarna för familjehemsvården. Det är idag ovanligt att det i en familj finns en vuxen hemma på heltid. Även ekonomin för hushållen har förändrats, det innebär att det är få hushåll som har ett eller två rum över i sin bostad, vilket bedöms vara en grundförutsättning för att ta emot ett placerat barn. Uppdraget som familjehem har också förändrats i sin karaktär utifrån omfattningen av de sociala problem som idag finns i samhället och för de barn som behöver skyddas. Detta gör att det idag är utmaningar att rekrytera samt erbjuda rätt stöd till familjehem.

Utökning av arvode och omkostnader

1 januari 2023 justerades riktlinjerna kring arvode och omkostnader för familjehem från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Eftersom höjningen började gälla för lite drygt ett år sedan är det för tidigt att se effekten av höjningen. SKR fortsätter även sitt omfattande arbete med att öka kommunernas möjligheter till rekrytering av lämpliga familjehem.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden kan detta leda till att även de privata företagen ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen. Detta skulle då eventuellt bidra till ytterligare kostnadsökningar för kommunen. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning av arvoden kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem. Bedömningen är därför att en arvodeshöjning inte kommer gynna rekryteringen av familjehem.

Däremot finns det anledning att utreda om Göteborgs stad skall erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering, och individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn. Detta kan bidra till stabilare placeringar, både inledningsvis och på lång sikt, och därmed förhindra sammanbrott. Ett arbete för likvärdiga bedömningar i frågan omhändertas av socialförvaltningarna.

Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

RU består av tre utbildare inom familjehemsvård, en rekryterare och en kommunikatör med deltidstjänst. Uppdraget är att rekrytera, utbilda och bedriva kampanjer för rekrytering av familjehem för samtliga fyra socialförvaltningar. RU är organisatoriskt placerat inom socialförvaltningen Centrum.

RU tog år 2021 fram en reklamkampanj i samarbete med en reklambyrå. Tack vare kampanjen ökade intresseanmälningarna för att bli familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson med 131 % under slutet av 2021. Kampanjen har där efter använts löpande för att rekrytera fler familjehem för hela Göteborgs stad. Senast i början på år 2024 lanserade en uppdaterad reklamkampanj i syfte att rekrytera fler familjehem.

Rekrytering inom ramen för RU behöver kontinuerligt följas upp och arbete pågår för att marknadsföra Göteborgs stad som en bra uppdragsgivare för familjehem.

RU arbetar också med kompetensutveckling och har tagit fram en kompetenstrappa för att familjehemmen och jourhemmen skall kunna följa sin kunskapsutveckling under pågående uppdrag. Det är viktigt med utbildning och gemensamma aktiviteter för uppdragstagarna, och det råder samsyn över staden om att det ger Familjehem Göteborg hög grad av tillit. Hög grad av tillit och nöjdhet hos uppdragstagarna fungerar också som ett rekryteringsverktyg, när familjehemmen väljer uppdragsgivare.

Socialförvaltningarnas egna familjehemssekreterare rekryterar även familjehem internt, och inom ramen för deras uppdrag ingår handledning och kompetensutveckling till familjehemmen.

På nationell nivå stödjer Socialstyrelsen kommunerna med kampanjer för att rekrytera familjehem över hela landet. En ny sådan kampanj lanseras i slutet av april 2024.

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare via den socialförvaltning som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjouren men inte i form av handledning till familjehemmen. Alla interna familjehem i Göteborgs Stad har även tillgång till personalstöd från *Falck Healthcare* dygnet runt alla dagar på året, sedan år 2019. Stödet kan bestå av vägledande samtal av socionom, psykolog, jurist mfl i syfte att snabbt kunna få råd och möjlighet att komma vidare i sina problem.

Vid rekrytering av familjehem framhålls ofta behovet av dygnet runt-stöd, men efter påbörjat uppdrag används sådant stöd i liten grad. Frågan är dock angelägen och omhändertas av socialförvaltningarna inom ramen för kategoriplansarbetet. Utökning av HVB hem i egen regi är en aktivitet i kategoriplanen och HVB-personal som bemannar boenden dygnet runt hade även kunnat utgöra stöd till familjehemmen på kvällar och helger.

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Varje socialförvaltning har möjlighet att genom sin interna resursenhet ge ytterligare stöd till familjehemmen. När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet. Befintlig struktur för samverkan bedöms tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Stödet behövs inför, under och efter placering. Stöd i egen regi bedöms som mindre kostsam än genom privat regi.

Möjlighet att köpa tjänster från *Psykologenheten*, för ytterligare stöd till familjehemmen, finns för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj. På enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet.

Umgängesenheten i Göteborg Stad

Förvaltningarna genomför kontinuerlig kompetensutveckling utifrån umgänge och umgängesstöd till medarbetarna. Utbildningssatsningarna utgår från senaste forskning och kunskapsstöd från Socialstyrelsen, och ges till såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handläggare beslut om umgänge.

Umgängesenheten i Göteborg stad inrättades år 2021 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängesstöd. För att säkerställa likvärdigt stöd till umgänge, flexibilitet för umgänge under kvällar och helger föreslås kontinuerlig uppföljning av Umgängesenheten för att möta efterfrågan i staden.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn och består idag av två medarbetare. Stellamottagningen har i perioder varit hårt belastad och haft lång kö. Behov av utökade resurser för Stellamottagningen behöver utredas ytterligare.

Umgängesenheten och Stellamottagningen är en resurs för hela staden och är organiserad under socialförvaltningen Sydvest och består idag av totalt sex årsarbetare varav en är metodhandledare.

Förälder på avstånd är ett nyligen avslutat forskning- och utvecklingsprojekt, som bedrivits tillsammans med Stellamottagningen, och syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna. Kunskap kring att vara förälder på avstånd och vikten av det tredelade föräldraskapet för det placerade barnet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i den omfattning som är möjlig och ge dem stöd, inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa. Detta gynnar också barnet och placeringen i stort, och skapar bättre villkor för familjehemmen.

Säkerställa tillgången till SkolFam-team

Tillgången till SkolFam-team behöver kontinuerligt följas upp då behoven skiftar över tid. I dagsläget saknas det i staden två SkolFam-team för att behovet skall vara tillgodosett. Det är av yttersta vikt att socialförvaltningarna hjälps åt mellan förvaltningarna för att säkerställa tillgången till SkolFam-team över staden. Statistik följs

av samordnare för SkolFam och utvärderas kontinuerligt. SkolFam erbjuds från och med årsskiftet 2023/2024 även till barn i anpassad grundskola.

SkolFam-teamen består av specialpedagog, psykolog, barnsekreterare och familjehemssekreterare. Tillgången till yrkeskompetens kopplat till skolan beskrivs ofta som en stor tillgång av de familjehem som har placerade barn som omfattas av SkolFam.

Kompetensutveckling bedömningsmetoder

Göteborg Stad arbetar med Socialstyrelsens bedömningsmetoder *BRA-fam* och *Familjevinjetterna* som bygger på empirisk forskning samt familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Den huvudsakliga utredningsmetoden som används är *Kälvesten* och till det läggs även referenstagning, registerutdrag och hembesök till. Därefter gör socialtjänsten en samlad bedömningen om aktuell familj är lämplig som familjehem och detta tydliggörs i Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga.

Digitalisering

Utifrån att digitalisering får större inverkan i samhället behöver även Familjehem Göteborg vara med i utvecklingen. Familjehemmen har inte någon anställning i Göteborgs stad, utan har ett uppdrag och erhåller arvode samt omkostnad. Socialförvaltningarna ser ett behov av utökat administrativt stöd till familjehemsenheterna, där fokus bör vara den digitala utvecklingen. Ett sådant exempel är att skicka avtal till familjehemmen som kan signeras digitalt.

Socialförvaltningarna ser även behov av ytterligare digitalisering, för att på så vis vara en mer attraktiv uppdragsgivare. Detta fortsätter socialförvaltningarna att arbeta med under år 2024.

Familjehemsvård socialförvaltningen Hisingen

I november 2022 tydliggjorde direktören för socialförvaltningen Hisingen det pågående uppdraget avseende den interna familjehemsvården. Huvudsyftet med uppdraget är att skapa en sammanhållen, ändamålsenlig och resurseffektiv process för familjehemsvård i intern regi med fokus på de placerade barnens behov. Sedan omorganisationen år 2021, där tre stadsdelar blev ett stadsområde, har det funnits utmaningar i familjehemsvården inom socialförvaltningen Hisingen. Familjehemsuppdraget från direktören syftar till att skapa en välfungerande familjehemsvård som är stabil och rättssäker över tid. Uppdraget ska säkerställa att socialförvaltningen Hisingen har en välfungerande och sammanhållen familjehemsvård där fokus ligger på barnets bästa och god kvalitet på familjehemsvården.

Uppdraget är uppdelat i följande delar:

1. Utveckla ett välfungerande professionellt samarbete med en optimal process mellan de interna funktionerna.
2. Öka andelen interna familjehem.

3. Utveckla arbetet med att ge adekvat stöd till de interna familjehemmen.
4. I första hand överväga om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående (nätverksplacering).
5. Familjehemsutredningen som underlag för en sammanlagd helhetsbedömning.
6. Vid matchning mellan barn och lämplig familjehem, vilket/vilka av barnets behov som ska ha högst dignitet vid matchning av ett lämpligt familjehem.

Ytterligare grund för Familjehemsuppdraget från direktören är att varje förvaltning är ansvarig för att verkställa beslut om familjehemsvård. När det gäller familjehem och familjehemsprocessen är bedömningen att förvaltningen måste äga den själv. Det innebär att rekrytering av familjehem i egen regi är en prioriterad uppgift som inte kan läggas på annan part. Rekrytering och utbildning (RU) har ett centralt uppdrag i att vara ett komplement till förvaltningarnas eget ansvar för rekrytering, men det går inte att helt förlita sig på inflödet av nya familjehem från RU då det bakåt i tiden varit varierande hur många familjehem socialförvaltningen Hisingen tilldelats. Värt att ha med sig är att de verksamheter som servar hela staden saknar gemensam styrning och ledning förutom för den ägande förvaltningen.

Familjehemsprocessen innehåller många professionella aktörer såsom utredande socialsekreterare, familjehemssekreterare och barnsekreterare. Flödet måste hållas samman mellan dessa parter för att säkerställa en rättssäker och effektiv process. Med start våren 2023 har en fokusgrupp, bestående av enhetschefer för utredningsenheter, barnsekreterarenheter och familjehemsenheter på Hisingen, träffats var tredje vecka tillsammans med ansvarig resurschef och verksamhetsutvecklare. Detta för att utveckla familjehemsvården på Hisingen och säkerställa att familjehemsprocessen hanteras effektivt och rättssäkert.

Öka interna jourhem och familjehem

Under hösten 2023 har ett fokuserat arbete gjorts kring att rekrytera fler kontrakterade jourhem för att utöka tillgången på interna jourhemsplatser. Nya medgivande till jourhem har lämnats och det pågår ytterligare utredningar av potentiella jourhem. Med stöd av kommunikatör upprättas en plan för ett löpande strategiskt rekryteringsarbete av nya interna familjehem.

Genomförda personalförstärkningar till familjehemsverksamheten har medfört mer tillgänglig och strukturerad tid för handledning och stöd till våra interna familjehem. Arbetsgruppen för jour inom familjehemverksamheten, har också tagit del av personalförstärkningen, och kommer under år 2024 organisera och strukturera sitt arbete på ett nytt sätt för att säkra jourhemmens tillgång till stöd och handledning samt öka det nära samarbetet med barn och unga myndighet kring de jourplacerade barnen.

Nätverksplaceringar är ett område som fokusgruppen under hösten 2023 påbörjat ett arbete kring. Fortsatt arbete med att möjliggöra fler nätverksplaceringar kommer ske genom ett närmare samarbete mellan barn och unga myndighet och familjehemsverksamheten. Placering i nätverk visar enligt forskning vara mer gynnsamt för barn och unga än placering i familjehem som är okänt för barnet. Nätverk tenderar att på ett naturligt sätt finnas kvar i barnets liv även efter avslutad placering och bidrar till en kontinuitet i barnets liv. Nätverksplaceringar räknas som interna familjehem.

Psykologenheten

En viktig del i det interna familjehemsarbetet är psykologenhetens roll. Psykologernas kompetens och metoder bedöms utgöra en viktig och användbar resurs för familjehemsvården och därför kommer de göras alltmer delaktiga inom familjehemsvården. Psykologenheten är befintlig verksamhet i förvaltningen som bland annat arbetar med uppdrag att vägleda och stötta familjehem.

Förvaltningen har en pågående process med att se över arbetssätt och samverkansformer mellan familjehemsverksamheten och psykologenheten. Målet är att psykologenheten ska vara en lättillgänglig resurs och utförarverksamhet för både familjehemsverksamheten och barn- och unga avdelningarna i övrigt. I och med beslutet att rikta nämndbidrag till psykologenheten blir detta möjligt.

Psykologenheten tillhandahåller så väl stöd och vägledning till interna familjehem inklusive nätverksfamiljehem. Även konsultation och handledning till våra medarbetare utgör en viktig del. Psykologenheten kommer under våren och framöver vara med på temakvällar som anordnas av familjehemsverksamheten för interna familjehem. Psykologerna deltar tillsammans med familjehemssekreterare och ansvarar för att föreläsa för familjehem utifrån teman där kompetensutveckling är efterfrågat. Sammantaget är förvaltningens planering att allt fler interna familjehem kommer få tillgång till stöd i olika former från Psykologenheten som ett komplement till det stöd och handledning som våra familjehemssekreterare tillhandahåller.

Samverkan och teamet runt det placerade barnet

En viktig del i familjehemsarbetet är att forma ett nära och mer sammanhållet samarbete mellan utrednings- och barnsekreterarenheterna och familjehemsenheterna. Med stöd av det löpande arbetet i fokusgruppen har det skapats forum och arenor för de olika verksamheterna att mötas för dialog, gemensam genomgång av rutiner och ärendesamverkan.

Förvaltningen har identifierat att en hög andel barn placerade i jourhem eller annat hem i väntar på stadigvarande familjehem under en alltför lång period. Medarbetare har uppmärksammat flera fall där lagefterlevnaden i de placerade barnens ärenden har brustit och upprättat avvikelser. SAS (socialt ansvarig samordnare) har flertalet pågående Lex Sarah-utredningar med anledning av bristerna och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har informerats enligt rutin. En identifierad orsak till avvikelserna är bristande samverkan och kommunikation mellan enheterna. Under våren 2024 kommer förvaltningen att arbeta vidare enligt framtagna åtgärdsplan.

Sammanställning resursförstärkningar familjehemsvården Socialförvaltningen Hisingen

Avdelning/yrkeskategori	Antal tjänster	Kostnad helår Tkr
Barn och Unga Resurs		
Familjehemssekreterare	2	1500
Familjehemssekreterare	8	6000
Kvalitetsutvecklare	1	750
Barn och Unga Myndighet		
Barnsekreterare	2	1500
Chef barnsekreterare	1	970
Verksamhetsutvecklare	1	750
HR		
Resurschef	1	970
Vuxen- och psykologenheten		
Psykologenheten	Nämndbidrag	5000
Totalt	16	12560

Ekonomiska utökningar har gjorts för båda avdelningarna som arbetar med familjehemsvården på Socialförvaltningen Hisingen. Inom Barn och Unga Myndighet har satsningar gjorts. Ytterligare chef anställdes hösten 2022 vilket möjliggjorde utökning från en till två barnsekreterarenheter. I samband med detta anställdes också ytterligare barnsekreterare för att kunna omhänderta det ökande ärenden och värna medarbetarnas arbetsmiljö. Utökningar har också gjorts med en verksamhetsutvecklare våren 2023 på avdelningen. Verksamhetsutvecklaren arbetar till stor del med familjehemsuppdraget på Hisingen och arbetar även med frågan inom ramen för enhetschefsnätverket Barn och Unga, i de s k temagrupperna.

Familjehemsenheterna 1 och 2 har båda utökat med familjehemssekreterare, totalt 10 under perioden år 2022 till 2023. Två familjehemssekreterare är avsedda för att stärka rekryteringsarbetet och därmed öka antal familjehem i intern regi. Åtta familjehemssekreterare för att stärka stödet till befintliga familjehem och möjlighet till tät uppföljning, handledning och stöd. Familjehemsenheterna har även fått tillgång till en kvalitetsutvecklare vars huvudsakliga uppgift är att ansvara för avtal och uppföljning kopplat till köpt vård-processen. Tjänsten tillsattes våren 2023.

I samband med tillträde av ny resurschef sommaren 2023 fattades beslut om att resurschef huvudsakligen ska processleda familjehemsuppdraget för att intensifiera arbetet och få framdrift i kvalitetsförbättring och lagerförlämnad.

Nämndbidraget som är riktat till psykologenheten från år 2024 har medfört en planering och ett utökat uppdrag till enheten att rikta mer resurser till familjehemsverksamheten

samt barn och unga avdelningarna. Det utökade uppdrag innefattar ett utvecklingsarbete med nya arbetssätt och samverkansformer. Kompetensen som psykologenheten har bedöms viktig att tillföra familjehemsvården.

Sammanfattningsvis har förvaltningen gjort omfattande resursförstärkningar för att ge bättre förutsättningar för familjehemsvården på Hisingen. Utökningarna har gjorts successivt och bedöms bidra till kvalitet och stabilitet för de placerade barnen samt öka stödet till de interna familjehemmen.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1000 familjehem, som har hand om ca 1150 barn och unga. Socialförvaltningen Hisingen hade under år 2023 ansvar för 286 placerade barn i jour- och familjehem.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin biologifamilj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina föräldrar.

Det pågående arbetet i Göteborgs stad avseende familjehemsvården är adekvata och kvalitetshöjande insatser och omhändertar uppdragets intentioner. Ovanstående arbete med familjehemsvården i Göteborgs stad är förankrat över staden och något som de fyra socialförvaltningarna står bakom. Bedömningen är att detta arbete i nuläget inte kräver ytterligare ekonomiska resurser.

Socialförvaltningen Hisingen har under de senaste åren gjort flera resursförstärkningar och mobiliserat resurser kopplat till den interna familjehemsvården. Detta har gjorts genom omprioriteringar av resurstilldelning till olika verksamheter. Bedömning görs att den nuvarande organisering av resurser behöver bestå över tid för att möjliggöra arbetet mot en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet. Resurser motsvarande det som i nuläget finns riktade och tillgängliga till familjehemsvården bedöms behövas i ordinarie budget framöver för att möjliggöra för förvaltningen att bedriva förbättrings- och utvecklingsarbete inom andra prioriterade områden.

Socialförvaltningen Hisingen bedömning är att det under år 2024 inte bör implementeras nya eller ytterligare utvecklingssatsningar inom familjehemsvården socialförvaltningsgemensamt. För socialförvaltningen Hisingen har det under de senaste åren skett sammanbrott för de placerade barnen, det har varit en hög andel konsulentstödda familjehem och samverkan internt har inte fungerat optimalt. Detta är något som förbättrats under år 2023 och förväntas förbättras ytterligare under år 2024. Det är av stor vikt att ytterligare utvecklingsarbete tar sin utgångspunkt i de lagförändringar som förväntas ske på nationellnivå som också bygger på aktuell forskning om vad som är barnets bästa.

Bedömningen från socialförvaltningen Hisingen är att det sannolikt inte kommer ge de positiva effekter som är önskvärda med andra satsningar än de som socialförvaltningen Hisingen påbörjat. Det är viktigt att den förändringsresa som nu sker genomförs och inte stannar av. Medel för att säkra det fortsatta arbetet behövs dock. Se beräkningsunderlag under rubrik *Resursförstärkning familjehemsvården* ovan.

Uppdraget att lämna förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden bedöms inte vara fullt ut omhändertaget. Ett skäl är att de utmaningar och den komplexitet som finns inbyggt i uppdraget inte problematiseras och analyseras i tillräcklig omfattning i det arbetet och utkast som arbetats fram och samtliga socialförvaltningar haft svårt att ställa sig bakom. Socialförvaltningarna svarar därför enskilt och inte gemensamt.

För att kunna ge förslag på utvecklingssatsningar krävs att dessa är genomtänkta, genomarbetade och har en tydlig och välgrundad analys. Förslagen behöver ta hänsyn till flera aspekter såsom konsekvenserna för de placerade barnen och deras ursprungsfamilj samt familjehem. Men också att belysa vilka konsekvenser det blir för medarbetarna som arbetar med olika uppdrag inom hela familjehemsprocessen. Socialförvaltningen Hisingen, tillsammans med socialförvaltningen Nordost, står för den största andelen av barn placerade i familjehem. Bedömningen är att grunduppdraget behöver fungera adekvat innan ytterligare satsningar görs.

Uppdraget syftar till att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Detta omhändertas genom socialförvaltningarnas pågående gemensamma arbete och sker i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Utöver detta tillkommer varje socialförvaltnings interna familjehemsarbete. Socialförvaltningen Hisingen arbetar intensivt och aktivt med familjehemsvården. En viktig del avseende utveckling och förbättring av stöd till familjehem är fortsatt säkrad tillgång till befintliga resurser inklusive psykologenheten. Den sammantagna ekonomiska konsekvensanalys som förvaltningen gör är att det föreligger behov av ett budgettillskott på 12 560 Tkr, vilket motsvarar kostnaden för den aktuella och redovisade resursförstärkningen.

Utifrån ovanstående bedöms uppdraget som fullgjort.

Christina Alvelin

Jessica Johansson

Förvaltningsdirektör

Tf Avdelningschef

Alexis Ljungkvist

Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Stadsledningskontoret